

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta. Lisäksi ehdotetaan muutettavan lakia ammatillisesta koulutuksesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. Esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin koskien ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin ja toiminnanohjauksen uudistamista.

Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyvistä laeista.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

1. Lausuntoluonnoksessa esitetty toiminnan ohjauksen kokeilu on kannatettava asia, koska se tuo toteutuessaan laajat ja monipuoliset toimintaedellytykset koulutuksen järjestäjille, jotka pääsevät kokeiluun mukaan. Toiminnan ohjauksen kokeilun tulisi olla riittävän kattava ja järjestämislupaan tehdään mahdollisimman vähän rajauksia. Kokeilulakiesityksen säädöksiä tulee kuitenkin vielä täsmentää mm. Opetus- ja kulttuuriministeriön neuvottelumenettelyn osalta. Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöstoimivaltaa koskevien säädösten ei tule johtaa valtion ohjauksen tosiasialliseen tiukkenemiseen.
2. Toiminnan ohjauksen kokeilujakso vaikuttaa liian pitkältä. Kokeilun vaikutuksia tulisi arvioida ensimmäisen kokeilujakson jälkeen ja päättää sen jälkeen tarvittaessa jatkosta. Ennen kokeilun aloittamista tulisi määritellä, miten palataan nykyiseen toimintatapaan, mikäli kokeilua ei jatketa.
3. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi varmistaa kokeiluun kuulumattomille koulutuksen järjestäjille riittävät mahdollisuudet vastata eri alueilla tapahtuvien toimintaympäristön muutoksiin kokeilujakson aikana kuten teollisiin investointeihin ja muihin äkillisiin rakennemuutoksiin. Asian huomiointi on tärkeää, sillä kokeiluaika vaikuttaa varsin pitkältä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi

täsmentää, miten varmistetaan myös niiden koulutuksen järjestäjien toimintaedellytykset, jotka jäävät toiminnan ohjausta koskevan kokeilun ulkopuolelle.

4. Kokeiluun valitulla koulutuksen järjestäjällä tulisi olla mahdollisuus edelleenkin laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämiseen koulutuksen hankintamenettelyä käyttäen. Kaikkien työ- ja elinkeinoelämän tarvitsemien tutkintojen ja tutkinnon osien järjestäminen ei ole mahdollista, eikä taloudellisesti kannattavaa välttämättä omana toimintana, mikäli koulutustarve on määrällisesti vähäistä tai satunnaista.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

6. Rahoitusjärjestelmässä tulisi ottaa huomioon, että Suomessa työllisyystilanne vaihtelee eri alueilla. Koulutuksen järjestäjät, jotka toimivat korkean työttömyyden ja äkillisen rakennemuutoksen alueilla ovat eriarvoisessa asemassa niihin koulutuksen järjestäjiin, jotka toimivat kasvukeskuksissa ja korkean työllisyyden alueilla. Vaikuttavuusrahoituksen osalta alueiden työllisyystilanne tulisi ottaa tavalla tai toisella huomioon rahoituksesta päätettäessä.

7. Rahoitusjärjestelmän muutoksessa tulisi huomioida monialaisten koulutuksen järjestäjien kriittinen tehtävä yhteiskuntavastuun huolehtimisessa. Ammatillisen koulutuksen rahoitus tulisi myös jatkossa mahdollistaa koko ikäluokan kouluttaminen sekä riittävät erityisen tuen ja oppimisen tuen antamisen. Rahoitusjärjestelmä ei saa ohjata siihen, että se rajoittaisi heikommilla valmiuksilla koulutukseen hakeutuvien edellytyksiä tulla valituksi opiskelijaksi, suorittaa koulutus sekä saada opintoihin riittävää tukea.

8. Rahoitusjärjestelmässä tulisi huomioida Suomen huoltovarmuuden kannalta kriittiset alat. Esimerkiksi merenkulkualan koulutuksen järjestämisedellytykset vaarantuvat, mikäli rahoituksen määrä laskee nykyisestä tutkintojen korien muutosten johdosta. Merenkulkualan perustutkinto tulisi jatkossa sijoittaa koriin 4.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

9. Oppimisen tuen ratkaisuihin tulee tunnistaa eri koulutusmuotojen erityispiirteet. Erityisen tuen sitominen vahvasti erityisopettajan antamaan erityisopetukseen kaventaa opiskelijalle annettavaa erityistä tukea nykytilaan verrattuna. Erityisen tuen ja tukiovetuksen tulisi sallia myös ohjaus tuen antamisen muotona. Erityistä tukea tulisi kyetä antamaan laaja-alaisesti opiskelijan tarpeiden eri oppimisympäristöissä mukaan koulutuksen järjestäjän tekemän arvion ja harkinnan perusteella. Lainsäädännön tulisi turvata opiskelijoiden yhdenvertainen ja oikeudenmukainen kohtelu.

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Tikkanen Sami
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä - Sami Tikkanen,
kuntayhtymän johtaja